

Sygn. akt I Ns 425/17

POSTANOWIENIE

Dnia 22 lutego 2018 r.

Sąd Rejonowy w Kutnie I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący – Sędzia SR Paweł Wrzesiński

Protokolant – staż Aleksandra Piechocka

po rozpoznaniu w dniu 22 lutego 2018 r. w Kutnie

na rozprawie

sprawy z wniosku R. O.

z udziałem P. M.

o stwierdzenie nabycia spadku po I. M. O. (1)

1. stwierdza, że spadek po I. M. O. (2) z domu K.

córcie Z. i M.

zmarłej dnia 31 lipca 2017 r. w P.

ostatnie miejsce zwykłego pobytu w K.

na podstawie ustawy z dobrodziejstwem inwentarza nabyli:

syn R. O. – syn K. L. i I. M.

w 1/2 (jednej drugiej) części oraz

córka P. M. – córka K. L. i I. M. w 1/2 (jednej drugiej) części,

2. stwierdza, że wnioskodawca i uczestniczka postępowania ponoszą koszty postępowania związane ze swoim udziałem w sprawie.

Sygn. akt I Ns 425/17

UZASADNIENIE

Wnioskiem złożonym dnia 17 października 2017 r. wnioskodawca R. O. wniósł o stwierdzenie nabycia spadku po swojej matce I. M. O. (1) zmarłej dnia 31 lipca 2017 r. w P. ostatnio stale zamieszkałej w K. przy ulicy (...), z dobrodziejstwem inwentarza. Wnioskodawca wskazał, że w chwili śmierci była wdową, ze spadkobierców ustawowych pozostawiła jedynie syna R. O. i córkę P. M.. Wnioskodawca wniósł o obciążenie stron kosztami niniejszego postępowania po połowie.

/wniosek – k. 2-3, protokół rozprawy z dnia 22 lutego 2018 r. – k. 20-22/

Uczestniczka postępowania P. M. nie zajęła merytorycznego stanowiska w sprawie, wskazując, że czynnego spadku nie ma, nie kwestionowała zapewnienia złożonego przez wnioskodawcę, wskazała, że spadkodawczyni nie pozostawiła testamentu.

/protokół rozprawy z dnia 22 lutego 2018 r. – k. 20-22/

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

I. O. (1) z domu K. córka Z. i M. zmarła dnia 31 lipca 2017 r. w P., jej ostatnie miejsce zwykłego pobytu znajdowało się w K..

/dowód: zapewnienie spadkowe – k. 21, odpis aktu zgonu I. M. O. (2) z domu K. – k. 6/

I. O. (1) z domu K. nie sporządziła testamentu. Zmarła jako wdowa, miała jedynie syna R. O. i córkę P. M.. Innych dzieci I. O. (2) nie miała, ani własnych, ani przysposobionych, ani takich, które zmarły. Nikt ze spadkobierców ustawowych nie zrzekł się dziedziczenia, nie odrzucił spadku i nie został uznany za niegodnego dziedziczenia. Jest to pierwsze postępowanie spadkowe, brak poświadczenia dziedziczenia.

/dowód: zapewnienie spadkowe – k. 21 potwierdzone przez pełnomocnika uczestniczki postępowania, odpis aktu zgonu I. M. O. (2) z domu K. – k. 6, odpis aktu urodzenia R. O. – k. 7, odpis aktu małżeństwa P. M. – k. 8/

Powyższy stan faktyczny sąd ustalił w oparciu o przywołane dowody, które w odpowiednim zakresie stanowiły podstawę poczynionych ustaleń faktycznych. Dowody te wzajemnie się uzupełniają, nie zawierają sprzeczności, które mogłyby rzutować na ocenę ich wiarygodności, pozwalają poczynić ustalenia odnośnie okoliczności faktycznych mających istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy.

Należy zauważyć, że postępowanie o stwierdzenie nabycia spadku zmierza do ustalenia: daty śmierci osoby wskazanej we wniosku jako spadkodawca (chwili otwarcia spadku), osoby spadkobiercy spadku oraz tytułu do takiego dziedziczenia.

Obowiązek sądu zbadania, kto jest spadkobiercą, dotyczy spadkobierców powołanych do dziedziczenia zarówno z mocy ustawy, jak i na podstawie testamentu. W piśmiennictwie podkreśla się, że w pierwszym przypadku wystarczające jest ustalenie pokrewieństwa w zakresie wskazanym w art. 931-937 k.c. oraz okoliczności wyłączających poszczególne osoby z dziedziczenia, w drugim natomiast stwierdzenie, czy spadkodawca pozostawił testament, następnie jego otwarcie i ogłoszenie, ewentualne zbadanie zarzutów kwestionujących ważność i skuteczność testamentu, a po ustaleniu spadkobierców powołanych do dziedziczenia z mocy testamentu, zbadanie okoliczności wyłączających lub ograniczających ich zdolność spadkobrania.

Sąd co do zasady nie bada, jakie składniki wchodzi w skład spadku (por. art. 961 k.c. i art. 673 pkt 3 k.p.c.).

Termin przewidziany w art. 1015 § 1 k.c. jest terminem zawitym prawa materialnego. Z chwilą jego upływu wygasa uprawnienie do złożenia oświadczenia o przyjęciu albo odrzuceniu spadku, a oświadczenie złożone po upływie tego terminu nie wywołuje żadnych skutków prawnych. Upływ terminu uwzględniany jest z urzędu, nie ma żadnych możliwości jego przedłużenia, a w art. 1015 § 2 k.c. przewidziane zostały konsekwencje biernego zachowania się spadkobiercy. Z chwilą jego upływu spadkobierca traci więc możliwość wyboru sposobu przyjęcia spadku i jego odrzucenia.

Sąd zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 1025 § 1 k.c. sąd na wniosek osoby mającej w tym interes stwierdza nabycie spadku przez spadkobiercę. Stwierdzenie nabycia spadku nie może nastąpić przed upływem sześciu miesięcy od otwarcia spadku, chyba że wszyscy znani spadkobiercy złożą już oświadczenia o przyjęciu lub o odrzuceniu spadku (art. 1026 k.c.).

Spadkobierca nabywa spadek z chwilą otwarcia spadku, a więc z chwilą śmierci spadkodawcy (art. 925 k.c. w zw. z art. 924 k.c.). Jednakże w ciągu sześciu miesięcy od dnia, w którym spadkobierca dowiedział się o tytule swego powołania, może bądź przyjąć spadek bez ograniczenia odpowiedzialności za długi (przyjęcie proste), bądź przyjąć spadek z ograniczeniem tej odpowiedzialności (przyjęcie z dobrodziejstwem inwentarza), bądź też spadek odrzucić

(art. 1012 w zw. z art. 1015 § 1 k.c.). Brak oświadczenia spadkobiercy w powyższym terminie jest jednoznaczny z przyjęciem spadku z dobrodziejstwem inwentarza (art. 1015 § 2 k.c. w brzmieniu po noweli dokonanej ustawą z dnia 20 marca 2015 r. o zmianie ustawy - Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2015 r., poz. 539)).

Zgodnie z art. 926 k.c. powołanie do spadku wynika albo z ustawy albo z testamentu. Dziedziczenie ustawowe co do całości spadku następuje wtedy, gdy spadkodawca nie powołał spadkobiercy albo gdy żadna z osób, które powołał, nie chce lub nie może być spadkobiercą. Dziedziczenie testamentowe wyłącza dziedziczenie przez spadkobierców ustawowych, gdyż spadkobierca za pomocą testamentu, a więc rozrządzenia na wypadek śmierci, wskazuje wyraźnie osoby, które powołuje do spadku po sobie (art. 941 k.c.). Wola spadkodawcy ma w tej sytuacji znaczenie decydujące.

Z uwagi na fakt, że I. O. (2) nie sporządziła testamentu, do nabycia spadku po niej znajdują zastosowanie reguły dziedziczenia ustawowego przewidziane w przepisach art. 931 – 940 k.c. obowiązujących w chwili śmierci spadkodawczyni.

Kodeks cywilny w wyraźny sposób określa grupy spadkobierców ustawowych, którzy kolejno dochodzą do dziedziczenia po spadkodawcy. W myśl art. 931 § 1 k.c. w pierwszej kolejności powołane są z ustawy do spadku dzieci spadkodawcy oraz jego małżonek; dziedziczą oni w częściach równych. Jednakże część przypadająca małżonkowi nie może być mniejsza niż jedna czwarta całości spadku. Jeżeli dziecko spadkodawcy nie dożyło otwarcia spadku, udział spadkowy, który by mu przysługiwał, przypada jego dzieciom w częściach równych. Przepis ten stosuje się odpowiednio do dalszych zstępnych (art. 931 § 2 k.c.). Jeżeli małżonek spadkodawcy nie dożył otwarcia spadku albo jest traktowany tak, jakby nie dożył otwarcia spadku, albo został wyłączony od dziedziczenia na podstawie art. 940 k.c., cały spadek przypada z ustawy zstępnym spadkodawcy.

I. O. (2) zmarła jako wdowa, pozostawiła po sobie jedynie dzieci: syna R. O. i córkę P. M., spadkobiercy nie składali żadnego oświadczenia w przedmiocie przyjęcia lub odrzucenia spadku po zmarłej matce. Brak oświadczenia spadkobierczyni złożonego w terminie określonym w art. 1012 k.c. z mocy art. 1015 § 2 k.c. w brzmieniu po noweli dokonanej ustawą z dnia 20 marca 2015 r. o zmianie ustawy - Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2015 r., poz. 539) skutkowało przyjęciem spadku z dobrodziejstwem inwentarza.

W konsekwencji spadek po I. M. O. (2) z domu K. nabyły z dobrodziejstwem inwentarza dzieci spadkodawczyni: syn R. O. – syn K. L. i I. M. oraz córka P. M. – córka K. L. i I. M. w równych częściach, czyli po połowie.

Należy zauważyć, że nie zachodziły żadne ujawnione okoliczności, które pozbawiałyby wskazanych spadkobierców uprawnienia do spadku po I. M. O. (1), w stosunku do ustalonych spadkobierców nie wystąpiły okoliczności, które wyłączałyby ich od dziedziczenia.

Z tych względów w oparciu o przywołane przepisy sąd orzekł jak w punkcie 1. sentencji postanowienia.

O kosztach postępowania sąd postanowił na podstawie art. 520 § 1 k.p.c., zgodnie z którym każdy uczestnik ponosi koszty postępowania związane ze swym udziałem w sprawie.

W ocenie sądu okoliczności przedmiotowej sprawy nie przemawiały za odstąpieniem od obowiązującej w postępowaniu nieprocesowym zasady rozstrzygnięcia o kosztach postępowania wyrażonej w art. 520 § 1 k.p.c. W konsekwencji sąd nie uwzględnił wniosku wnioskodawcy o zasądzenie na rzecz wnioskodawcy połowy kosztów postępowania, lecz pozostawił wnioskodawcę i uczestniczkę postępowania przy poniesionych kosztach postępowania.

Regulacja przepisu § 2 i § 3 art. 520 k.p.c. stanowi wyjątek od zasady z art. 520 § 1 k.p.c. Zastosowanie tych przepisów w zakresie rozstrzygnięcia o kosztach postępowania w postępowaniu nieprocesowym uwarunkowane jest różnym stopniem zainteresowania uczestników wynikiem postępowania, ewentualnie sprzecznością ich stanowisk. Taka sytuacja nie występuje w niniejszej sprawie. Nie sposób przyjąć, że stanowiska wnioskodawcy i uczestniczki w niniejszym postępowaniu były sprzeczne, czy też, że byli oni w różnym stopniu zainteresowani wynikiem postępowania, którego celem było jedynie ustalenie kręgu spadkobierców osoby zmarłej.

W ocenie sądu powyższe okoliczności przemawiały za pozostawieniem wnioskodawcy i uczestniczki postępowania przy poniesionych kosztach postępowania.